

OUDE PEKELA – HERVORMDE KERK

Op 4 mei 1684 werd de nieuwe kerk van Oude Pekela ingezegend: een eenvoudige zaalkerk met vier rondboogramen aan de lange zijden en twee aan de korte. Twee ramen werden geschonken door de stad: *'het eene waerin het waepen van de Stadt Groningen met desselfs inscriptie, het ander met de wapens van d' heeren Borgemesteren ende Raedt en derselver ministers tegenwoordigh in den eedt sijnde'*.

Bij de bouw van de grotendeels uitpandige toren in 1697 werden, gezien de daaropvolgende lijdensweg, ondeugdelijke materialen gebruikt. Al in 1715 werd duidelijk dat toren in Oude Pekela afgebroken of gerepareerd moest worden. De stad besliste vervolgens dat de toren opnieuw moest worden opgebouwd. De toren die er nu staat is van 1804. In 1783 was de kerk te klein geworden; hij werd vergroot op kosten van de stad: de lange zijden kregen nu zes ramen. Een opvallend detail: de toestemming om de kerk te vergroten viel vrijwel samen met het tijdstip waarop de katholieken in de Oude Pekela een eigen kerk mochten stichten.

In 1842 droeg de stad Groningen de kerk van Oude Pekela over aan de hervormde gemeente. Twee jaar later werd de toren aan de zuidzijde uitgebreid met een portaal dat met enige moeite neoklassiek genoemd kan worden; de westelijke gaanderij werd via dit portaal bereikbaar. Misschien een praktische oplossing, maar esthetisch gezien een ongelukkige keuze; daarmee wordt afbreuk gedaan aan het fraaiste deel van het exterieur: de toren. Deze is tot boven het kerkdak vierkant en gaat dan via afgeschuinde hoeken over in een achtkantige, opengewerkte torenspits met een sierlijk achtzijdig koepeltje bovenop. Ook met de klok in de kerk liep het niet soepel. In 1686 werd de bestaande, kleine klok geruild tegen die uit de stadsschuur op het Boterdiep. In 1784 bleek dat de klok in de toren was gescheurd. Deze werd vervangen, maar sneuvelde in 1840. Vervolgens werd deze klok, tezamen met een nog oudere, omgesmolten tot een nieuw exemplaar. Deze verdween in de Tweede Wereldoorlog. In 1947 kwam er weer een nieuwe klok. De zonnewijzer aan de zuidzijde van de toren uit 1832 werd bij de restauratie van 1975-'76 hersteld.

Het lichte, stemmige interieur met wit houten tongewelf is aansprekender dan de buitenkant. In de kerk hangen twee kroonluchters uit begin 19^e eeuw. Petrus van Oeckelen bouwde het fraaie kerkorgel in 1865. De adelaars bovenop het orgel lijken meer elkaar dan de kerkgangers in de gaten te houden. De stemmige preekstoel uit 1889 heeft dezelfde kleurstelling als het orgel; het donkergroen met goudgele decoratie combineert mooi met het geelbruin van het meubilair en de betimmering van paneelwerk met gesneden lijsten.

Kerk en toren werden in 1975-'76 gerestaureerd, het orgel in 1990. Bij deze restauratiewerkzaamheden zijn drie eeuwenoude grafzerken aangetroffen. De zerken kwamen te voorschijn toen de houten vloer uit de kerk werd verwijderd. De onder de vloer aangetroffen grafzerken liggen nu op de plek van de oude kansel. De houten vloer werd vervangen door een stenen vloer en zandtegels in het middenpad; de preekstoel werd verplaatst. De westelijke gaanderij werd toegankelijk gemaakt via een trap in de kerk.